

ISLAMISME POLÍTIC

1. Introducció:

L'islamisme va començar a créixer a mida que el nacionalisme laic fracassava en el seu intent de satisfer les necessitats dels pobres i de les devotes classes mitjanes.

Els fonaments intel·lectuals dels moviments islamistes romanen en les idees de Sayyid Qutb http://en.wikipedia.org/wiki/Sayyid_Qutb en Egipte, Mawlana Maududi http://en.wikipedia.org/wiki/Sayyid_Abul_Ala_Maududi a Pakistan, i Ruhollah Khomeini http://en.wikipedia.org/wiki/Ruhollah_Khomeini en Iran.

Segons Gilles Kepel, professor de l'Institut d'Estudis Polítics de París, l'Islam polític es divideix en tres branques:

- a) Tradicionalista: Els grups tradicionalistes tendeixen a associar l'Islam amb les pràctiques culturals locals, i a acceptar l'autoritat política de persones locals importants, sants, i famílies sagrades. (El culte a la Monarquia marroquina seria un exemple). Mentre que la majoria de versions de l'islamisme polític es donen a les ciutats, els grups tradicionalistes es concentren a les zones rurals.
- b) Fonamentalista: Es comparteix una missió revolucionària i reaccionària al mateix temps: es persegueix purgar l'Islam de les pràctiques locals o no musulmanes que han pogut implantar-se amb els segles, i al mateix temps, retornar a la pràctica de la fe que existia durant la vida del Profeta. Fan un ús molt important del "hadit" (les paraules del Profeta i els seus companys que descriuen la vida en el primer estat islàmic), i creuen que només els "ulemes" (clergues entrenats amb cura) poden interpretar "l'Alcorà" i el "hadit".
- c) Islamista: Apareix com a resultat dels defectes de l'Islam fonamentalista. Consideren que els musulmans laics, gent amb experiència sobre el món, i no només en els texts sagrats, han de tenir una veu en la interpretació de la fe i la construcció de les seves institucions polítiques. Els islamistes es componen de grups que han tingut influències directes d'idees modernes i que han residit a països occidentals: estudiants universitaris, enginyers, metges, etc. Aquest grup és conegut com el del "Islam polític per a tecnòcrates", i es dediquen a rearticular l'Islam com a una ideologia moderna que ha de controlar de forma totalitària l'Estat per aconseguir la transformació de la societat de forma que es promourà la fe i el progrés.

2. Cronologia de l'islamisme polític:

- La paraula “islamista” és un terme modern que es va fer popular cap a finals del s.XX. No obstant això, moviments similars es troben al llarg de la Història de l’Islam com el de **Ibn Taimiya (1263-1328)**, un especialista en lleis de Damasc, o el dels “**wahhabites**” del s.XVIII a l’Aràbia Saudita.

- Més tard, amb la desintegració de l’imperi otomà al s.XIX, van aparèixer publicacions com les de **Jamal ad-din al-Afghani (1837-97)**, **Muhammad Abduh (1849-1905)** i **Rashid Rida (1865-1935)**, que es van fer populars entre petits grups de seguidors que proposaven alternatives al declivi polític, econòmic i cultural de l’imperi.

Entre aquestes propostes es defensava un rebuig a qualsevol canvi de l’Islam realitzat després del 855, i un retorn de la societat als veritables missatges de l’Islam per crear un societat islàmica regida per la “xara”.

- També en el s.XIX, va sorgir a l’Índia el “**Moviment Deobandi**”. Aquest moviment apareix com a resposta a les accions de l’Imperi Britànic contra els musulmans, i el seu pensament es caracteritza per una estricta adhesió a la “sunna” (la tradició del Profeta) i un èmfasi en la “Xara” i la “tasawwuf”, l’espiritualitat súfi.

- Ja en el s.XX, un alumne d’aquest moviment, en **Sayyid Abul Ala Maududi (1903-1979)**, va escriure molts textos sobre la llei islàmica, el govern i els drets humans.

Maududi va defensar la creació d’un estat islàmic governat per la “xara”, i la separació dels musulmans de la Índia en un altre país.

En **1941** va fundar la **Jamaat-e-Islami** i va escriure un llibre clau per a l’evolució de l’islamisme polític: “*Cap a la comprensió de l’Islam*”. En ell, Maududi formula un concepte de “teo-democràcia” amb tres principis (unitat de Déu, època del Profeta, califat) on roman el sistema polític islàmic, i afirma que la democràcia islàmica és l’antítesi de les democràcies seculares occidentals, perquè aquestes tenen la sobirania en el poble, mentre que en el cas islàmic la sobirania de Déu i la del poble són exclusives. A més, sosté que un govern islàmic ha d’acceptar la supremacia de la llei islàmica per sobre de tots els aspectes de la vida política i religiosa.

- Més o menys contemporani de Maududi, va ser la fundació dels **Germans Musulmans a Egipte** en **1928** per part del seu líder, **Hassan al Banna**. Aquesta organització és la primera, més gran, i més influent organització polític/religiosa islàmica moderna.

Sota el lema “l’Alcorà és la nostra constitució”, perseguien una revifada de l’Islam a través de la prèdica i també proveint de serveis bàsics a les comunitats com escoles, mesquites o tallers. Com Maududi, Al Banna creia en la necessitat d’un govern regit per la “xara” i en eliminar tota influència imperialista no musulmana en el món musulmà. Així, van declarar la “Yihad” contra els poders colonials europeus.

Malgrat la repressió que el moviment va patir, els Germans Musulmans s’han convertit en un dels moviments islamistes amb més influència en el món islàmic, particularment en el món àrab, i el seu líder intel·lectual durant les

dècades dels 50 i els 60, **Sayyid Qutb**, és un dels personatges més importants de la història de l'islamisme polític.

- Un fet clau que va servir per ampliar la influència de les teories de Maududi i Qutb va ser la **Guerra dels Sis Dies de 1967**. La ràpida derrota de les tropes àrabs a mans de l'exèrcit d'Israel, juntament amb la crisi econòmica general, va originar el declivi i el rebuig de les polítiques nacionalistes i seculars, i la ràpida expansió de l'islamisme polític.

- Ja en la dècada dels 70 va agafar molta força el moviment wahhabita que va aparèixer al s.XVIII a l'Aràbia Saudita. El **wahhabisme** es va estendre com a conseqüència de la **crisi del petroli del 1973**, ja que l'Aràbia Saudita tenia moltes reserves de cru i va incrementar de forma considerable els seus ingressos durant aquest període. El moviment wahhabita creia que era necessari viure d'acord amb els dictats de l'Islam i viure com ho van fer el Profeta i els seus seguidors a Medina al segle VII.

Campanya d'islamització de Zia-ul-Haq's al Pakistan: 1978

- En 1978, a Pakistan es va iniciar la creació d'un estat regit per un sistema islàmic. Concretament el **2 de desembre de 1978**, el aleshores president, el general **Muhammad Zia-ul-Haq**, va fer una crida oficial per imposar un sistema islàmic en la seva totalitat. No obstant això, la implementació de la "xara" es va fer en petites àries.

Revolució islàmica de l'Iran: 1979

- I el punt àlgid d'aquest procés es va produir en **1979** amb la **revolució islàmica a l'Iran**, quan l'**aiatol.là Khomeini** va dirigir una revolta que va posar punt i final a la monarquia pro-americana del Shah Pahlavi, i va crear el primer estat islamista del món.

Els pensaments de Khomeini eren similars als de Maududi o Qutb: ell creia que la imitació dels primers musulmans i la restauració de la "xara" eren essencials per a l'Islam, però també tenien diferències: com a xií, els seus models eren Ali i Hussein, i no els califes Abu Bakr, Omar o Uthman.

A arrel d'aquesta revolució, l'entusiasme en el món islàmic per estendre-la va augmentar de forma considerable en els inicis, però paulatinament va anar decreixent, sobretot degut a la Guerra Iran – Iraq, on Khomeini va fracassar per fer caure al dictador Saddam Hussein.

Afganistan:

- En **1979**, la Unió Soviètica va desplegar el 40è exèrcit a l'Afganistan per posar fi a la revolta islàmica que en aquell país volia acabar amb el règim aliat de Moscou en aquells moments. Aquest conflicte va provocar que milers de

musulmans de tot el món enviessin ajuda als rebels i, fins i tot, molts van anar a l'Afganistan per lluitar contra la superpotència soviètica.

Quan la URSS va abandonar l'Afganistan en **1989**, els musulmans van veure la victòria com el triomf de la fe islàmica sobre una tecnologia militar molt superior. Així, els “**yihadistes**” van guanyar legitimitat i prestigi, i també la confiança per estendre la seva “Yihad” per altres països.

Sudan:

- Durant molts anys, Sudan va tenir un règim islamista sota el lideratge de **Hassan al-Turabi**. El seu partit, el Front Nacional Islàmic (FNI), va guanyar molta influència quan el general Gaafar al-Nimeiry va convidar als seus membres a participar en el govern en **1979**. Posteriorment, en 1985, al-Nimeiry va ser derrocat i el FNI va aconseguir uns resultats pobres a les eleccions, però va saber fer-se amb el suport de l'exèrcit per arribar al govern en 1989.

El règim del FNI es va caracteritzar per una aplicació estricta de la “xara” i per unificar l'oposició islamista anti-americana durant la Guerra del Golf Pèrsic en 1991.

- També a la **dècada dels 80**, i com a conseqüència de la renúncia a la violència uns anys abans de l'organització dels Germans Musulmans, a Egipte van aparèixer una sèrie de **moviments islàmics “yihadistes”** que tenien per objectiu “exterminar als líders infidels i reemplaçar-los per un ordre completament islàmic”. Entre aquests van destacar la “**Yihad islàmica egípcia**” i el grup “**Jamaa Islamiya**”.

Líban:

- En **1985**, libanesos xiïtes amb el suport de l'Iran, van fundar oficialment el partit **Hezbollah** amb l'objectiu d'expulsar del Líban a totes les “entitats colonialistes occidentals” i la destrucció d'Israel. Hezbollah va ser clau en forçar la retirada dels israelians del Líban en l'any 2000, fet que va comportar l'augment de la seva popularitat fins i tot entre els musulmans no xiïtes.

Algèria:

- En **1989** es va fundar a Algèria el **Front Islàmic de Salvació (FIS)**, un moviment islamista influenciat pel salafisme, la “yihad” d'Afganistan i els Germans Musulmans. El FIS es va aprofitar de la liberalització que va emprendre el nacionalista Front Nacional d'Alliberament a finals dels vuitanta, per difondre el seu discurs i, a la primera volta de les eleccions legislatives de 1991, es va fer amb la majoria dels vots. La segona volta, que presumiblement havia de portar el FIS al poder, no es va produir mai perquè l'Exèrcit va donar un cop d'Estat. D'aquesta manera es va iniciar una guerra civil durant tota la dècada dels 90 que va deixar la xifra de més de 150.000 persones mortes a conseqüència del conflicte armat.

Cap al 2002, els principals grups armats islamistes van desaparèixer o van rendir-se i, actualment, l'islamisme polític ha perdut la popularitat dels anys 90.

Aràbia Saudita

- Durant la **Guerra del Golf (1990-1991)**, l'Aràbia Saudita va permetre una àmplia presència occidental al país, i també la cooperació amb Israel, fets que van causar una gran ofensa per a molts musulmans entre els cercles islamistes.

Així, i un cop finalitzada la guerra, l'Aràbia Saudita va iniciar una doble ofensiva per recuperar la seva seguretat i el lideratge entre els islamistes: D'una banda, els grups islamistes que van rebutjar entrar sota el paraigües de la monarquia saudita van ser perseguits, reprimits, i obligats a exiliar-se del país, i de l'altra, els diners del petroli saudita van començar a fluir lliurement cap als grups islamistes que van continuar treballant amb la monarquia. A més, les "madrasses" islamistes de tot el món van començar a rebre subvencions saudites, així com grups violents a zones com Bòsnia o l'antiga Unió Soviètica.

- **En l'actualitat**, i segons Gilles Kepel, està sorgint un **nou islamisme**, ja que considera que "els islamistes estan buscant l'essència democràtica de l'Islam. Això significa certa separació entre religió i societat civil. És un islam més moderat que va en contra de les doctrines de Qutb, Maududi i Khomeini".

3. Breu cronologia:

- **S.XIV:** Ibn Taimiya (1263-1328), especialista en lleis de Damasc, parla del retorn a les arrels de l'Islam.
- **S.XVIII:** Es desenvolupa el wahhabisme que defensa la vida de les primeres tres generacions de musulmans.
- **S.XIX:** Jamal ad-din al-Afghani (1837-1897), Muhammad Abduh (1849-1905) i Rashid Rida (1865-1935) rebutgen qualsevol canvi de l'Islam fet a partir del 855 i proposen una societat islàmica regida per la "xara".

A l'Índia sorgeix el "moviment Deobandi", que es caracteritza per una estricta adhesió a la "sunna" i un èmfasi en la "xara" i la "tasawwuf", l'espiritualitat sufí.

- **1928:** Hassan al Banna funda el moviment dels Germans Musulmans a Egipte, la primera organització polític/religiosa islàmica moderna.

- **1941:** Sayyid Abul Ala Maududi, alumne del “moviment Deobandi”, funda la Jamaat-e-Islami, una organització política amb molta influència a Pakistan, la Índia, Bangladesh i Sri Lanka.
- **1967:** La derrota de les tropes àrabs a mans d'Israel en la Guerra dels Sis Dies fa augmentar el rebuig cap a les polítiques nacionalistes i seculars, i afavoreix una ràpida expansió de l'islamisme polític.
- **1973:** Amb la Crisi del Petroli, l'Aràbia Saudita i el wahhabisme guanyen influència en el món islàmic fent ús dels ingressos obtinguts a partir de les seves reserves de petroli.
- **1978:** El president de Pakistan, el general Muhammad Zia-ul-Haq, fa una crida per imposar al país un sistema islàmic en la seva totalitat.
- **1979:** L'Aiatol.là Khomeini dirigeix una revolta a l'Iran que posa punt i final a la monarquia del Shah Pahlavi, i crea el primer estat islamista del món.

La Unió Soviètica desplega el seu 40è exèrcit a Afganistan i provoca que milers de musulmans enviïn ajuda als rebels i, fins i tot, viatgin al país per lluitar en nom de la “Yihad”.

A Sudan, el Front Nacional Islàmic (FNI) de Hassan al-Turabi entra al govern del país i comença a imposar la “xara”.

- **1985:** Es funda oficialment el partit Hezbollah al Líban amb l'objectiu d'expulsar a “totes les entitats colonialistes” del país, i de destruir Israel.
- **1989:** Es funda a Algèria el Front Islàmic de salvació (FIS) que, dos anys més tard, guanyarà les eleccions legislatives del país i serà privat de fer-se amb el govern d'Algèria amb un cop d'estat protagonitzat per l'Exèrcit.
- **1991:** Amb la fi de la Guerra del Golf, l'Aràbia Saudita pretén recuperar la seva influència perduda en el món islàmic, com a conseqüència de permetre l'entrada de tropes occidentals, i comença a utilitzar les seves rentes del petroli per enviar diners a grups islamistes i “madrasses” de tot el món.

- **Actualitat:** Segons Gilles Kepel, està sorgint un “nou islamisme” que busca l'essència democràtica de l'Islam i certa separació entre religió i societat civil.

4. Principals moviments islamistes:

Afganistan: Talibans <http://en.wikipedia.org/wiki/Taliban>

Algèria: Grups Islàmics Armats

http://en.wikipedia.org/wiki/Armed_Islamic_Group , Front Islàmic de Salvació http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_Salvation_Front , Grup Salafista per la Prèdica i el Combat http://en.wikipedia.org/wiki/Salafist_Group_for_Preaching_and_Combat.

Egipte: Gama'at Islamiya

http://en.wikipedia.org/wiki/Gama%27at_Islamiya .

Filipines: Abu Sayyaf http://en.wikipedia.org/wiki/Abu_Sayyaf .

Kurdistan Iraní: Khabat <http://en.wikipedia.org/wiki/Khabat> .

Kurdistan Iraquí: Moviment Islàmic del Kurdistan

http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_Movement_in_Kurdistan , Grup Islàmic del Kurdistan http://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_Group_Kurdistan , Unió Islàmica del Kurdistan http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdistan_Islamic_Union .

Líban: Hezbollah <http://en.wikipedia.org/wiki/Hizballah> .

Palestina: Hamas <http://en.wikipedia.org/wiki/Hamas> .

Turquia: Partit de la Justícia i el Desenvolupament

http://en.wikipedia.org/wiki/Justice_and_Development_Party_%28Turkey%29 , Partit de la Felicitat http://en.wikipedia.org/wiki/Felicity_Party_%28Turkey%29 .

Àsia Central: Hizb ut-Tahrir http://en.wikipedia.org/wiki/Hizb_ut-Tahrir .

Àsia del Sud: Jamaat-e-Islami <http://en.wikipedia.org/wiki/Jamaat-e-Islami> , Jamaat-ul-Mujahideen <http://en.wikipedia.org/wiki/Jamaat-ul-Mujahideen> .

A nivell internacional: Al-Qaeda <http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Qaida> , Hizb ut-Tahrir http://en.wikipedia.org/wiki/Hizb_ut-Tahrir i Germans Musulmans http://en.wikipedia.org/wiki/Muslim_Brotherhood .